

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПрАТ «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ІНСТИТУТ

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни: Бухгалтерський облік в управлінні підприємством

за темою: **БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ В ІНОЗЕМНИХ
ВАЛЮТАХ ТА ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ЩОДО
РАЦІОНАЛЬНОГО ЇХ ВИКОРИСТАННЯ**

Студентки ТУчн-8-25-М1ООПН(2.0здс)

Білобрицької В.О.

(прізвище та ініціали)

Керівник _____

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Оцінка:

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ ECTS _____

Члени комісії

_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

Чернівці 2026 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ В ІНОЗЕМНИХ ВАЛЮТАХ	5
1.1. Економічна сутність валютних операцій та їх роль у діяльності підприємства.....	5
1.2. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку операцій в іноземних валютах в Україні	7
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ В ІНОЗЕМНИХ ВАЛЮТАХ ТА ЇХ ВПЛИВ НА УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ	12
2.1. Організація бухгалтерського обліку валютних операцій та порядок відображення курсових різниць	12
2.2. Інформаційне забезпечення управлінських рішень щодо раціонального використання валютних коштів підприємства.....	15
Висновки до розділу 2	19
РОЗДІЛ 3 АНАЛІЗ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ В ІНОЗЕМНИХ ВАЛЮТАХ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	20
3.1. Оцінка практики бухгалтерського обліку валютних операцій та аналіз ефективності використання валютних ресурсів підприємства	20
3.2. Напрями вдосконалення обліку операцій в іноземних валютах і підвищення ефективності управлінських рішень	23
Висновки до розділу 3	27
ВИСНОВКИ.....	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31

ВСТУП

Актуальність теми дослідження зумовлена значним зростанням ролі валютних операцій у діяльності сучасних підприємств в умовах глобалізації економіки, розширення міжнародної торгівлі та інтеграції України у світовий фінансовий простір. Використання іноземної валюти в розрахунках із зарубіжними контрагентами, здійснення експортно-імпортних операцій, залучення іноземних інвестицій та кредитів зумовлює необхідність формування ефективної системи бухгалтерського обліку валютних операцій. Така система має забезпечувати достовірне відображення господарських операцій, правильний розрахунок курсових різниць та своєчасне надання інформації для прийняття управлінських рішень.

У сучасних умовах нестабільності валютних курсів, інфляційних процесів та економічних коливань особливої важливості набуває питання раціонального використання валютних ресурсів підприємства. Неправильна оцінка валютних операцій або несвоєчасне реагування на зміни валютного курсу може призводити до фінансових втрат, зниження прибутковості та погіршення фінансового стану підприємства. Саме тому бухгалтерський облік операцій в іноземних валютах є не лише технічним процесом фіксації даних, але й важливим інструментом фінансового управління.

Додатково слід зазначити, що розвиток міжнародних економічних зв'язків та активна участь українських підприємств у зовнішньоекономічній діяльності підвищують вимоги до якості фінансової інформації. Управлінські рішення щодо використання валютних коштів повинні базуватися на актуальних, точних та аналітично обґрунтованих даних бухгалтерського обліку.

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні та аналізі бухгалтерського обліку операцій в іноземних валютах, а також у визначенні його ролі в забезпеченні ефективного прийняття управлінських рішень щодо раціонального використання валютних ресурсів підприємства.

Для досягнення мети були сформовані такі **завдання**:

- дослідити економічну сутність валютних операцій та їх роль у діяльності підприємства
- проаналізувати нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку операцій в іноземних валютах в Україні
- визначити організаційні засади бухгалтерського обліку валютних операцій та порядок відображення курсових різниць
- дослідити інформаційне забезпечення управлінських рішень щодо раціонального використання валютних коштів підприємства
- оцінити практику бухгалтерського обліку валютних операцій та ефективність використання валютних ресурсів
- визначити напрями вдосконалення обліку операцій в іноземних валютах і підвищення ефективності управлінських рішень

Об'єктом дослідження є процес бухгалтерського обліку операцій в іноземних валютах на підприємствах України.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти бухгалтерського обліку валютних операцій та їх вплив на прийняття управлінських рішень щодо раціонального використання валютних ресурсів.

Методи дослідження включають аналіз наукової літератури та нормативно-правових актів, системний підхід до вивчення бухгалтерського обліку валютних операцій, методи порівняння та узагальнення, а також логічний і структурний аналіз для дослідження механізмів формування курсових різниць і їх впливу на фінансові результати підприємства.

Інформаційна база дослідження включає законодавчі та нормативні акти України, національні положення (стандарты) бухгалтерського обліку, міжнародні стандарти фінансової звітності, наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів, підручники, монографії, періодичні видання, а також аналітичні матеріали та статистичні дані щодо діяльності підприємств у сфері валютних операцій.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ В ІНОЗЕМНИХ ВАЛЮТАХ

1.1. Економічна сутність валютних операцій та їх роль у діяльності підприємства

Валютні операції підприємства становлять систему господарських дій, пов'язаних із використанням іноземної валюти в процесі здійснення розрахунків, формування активів і зобов'язань, проведення зовнішньоекономічної діяльності, інвестування та залучення фінансових ресурсів. Потреба у здійсненні операцій в іноземних валютах виникає внаслідок інтеграції суб'єктів господарювання у світовий економічний простір, розвитку міжнародної торгівлі, розширення ринків збуту продукції та залучення іноземного капіталу.

Економічний зміст валютних операцій визначається рухом грошових коштів і фінансових інструментів, номінованих в іноземній валюті, у процесі здійснення розрахунків між резидентами та нерезидентами. До таких операцій належать експортно-імпортні розрахунки, придбання або продаж іноземної валюти, отримання та погашення кредитів у валюті, інвестиційні вкладення за кордон, а також операції з конвертації валютних ресурсів [1, с.6-7]. У межах облікової системи кожна операція відображається з урахуванням курсу Національного банку України на дату її здійснення, що формує основу для визначення гривневого еквівалента валютних активів і зобов'язань.

Формування валютних операцій відбувається під впливом зовнішньоекономічних зв'язків підприємства, структури його контрагентів і характеру договірних відносин. Підприємства, що беруть участь у міжнародній торгівлі, здійснюють операції з експорту продукції, імпорту сировини, обладнання, послуг і технологій [2]. У процесі таких розрахунків виникає

потреба у використанні іноземної валюти як засобу платежу, що обумовлює необхідність ведення окремого обліку валютних потоків і контролю за їх рухом.

Валютні операції формують фінансові результати підприємства через вплив курсових різниць. Зміна валютного курсу між датою виникнення зобов'язання або активу та датою його погашення призводить до виникнення доходів або витрат. Курсові різниці відображають зміну вартості валютних статей балансу та впливають на фінансовий результат звітного періоду. Облік таких змін потребує системного підходу до оцінки валютних позицій підприємства та їх перерахунку відповідно до чинних нормативних вимог.

Фінансові ресурси в іноземній валюті виконують функцію забезпечення міжнародних розрахунків і формування валютної ліквідності підприємства. Наявність валютних коштів на рахунках дає можливість здійснювати платежі за імпорнтними контрактами, обслуговувати зовнішні кредити, інвестувати у закордонні проєкти [3, с.97-98]. Управління валютними ресурсами передбачає планування надходжень і витрат у різних валютах, аналіз структури валютних потоків і контроль за їх відповідністю договірним зобов'язанням.

Облік валютних операцій базується на принципах подвійного запису, документального підтвердження та валютного перерахунку. Первинні документи фіксують факт здійснення операції, визначають суму в іноземній валюті та її еквівалент у національній валюті. Відображення таких операцій у бухгалтерських рахунках забезпечує систематизацію інформації про валютні активи і зобов'язання, формування фінансової звітності та контроль за їх рухом.

Регулювання валютних операцій здійснюється відповідно до законодавчих норм, які визначають порядок використання іноземної валюти на території України, правила проведення розрахунків, вимоги до валютного контролю та звітності [4, с.63-64]. Дотримання нормативних положень забезпечує прозорість фінансових потоків і стабільність облікової інформації, що використовується для прийняття управлінських рішень.

Отже, раціональне використання іноземної валюти передбачає узгодження валютних надходжень і платежів, мінімізацію валютних ризиків, оптимізацію

структури розрахунків із контрагентами. Формування збалансованої валютної позиції забезпечує стабільність грошових потоків і зниження впливу зовнішніх економічних коливань на діяльність підприємства.

1.2. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку операцій в іноземних валютах в Україні

Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку операцій в іноземних валютах в Україні формується на основі системи законодавчих актів різного рівня, що охоплюють питання ведення бухгалтерського обліку, валютного регулювання, оподаткування, зовнішньоекономічної діяльності та фінансової звітності. Базові засади облікової системи визначаються Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [5], який встановлює принципи ведення обліку, вимоги до первинних документів, порядок формування фінансової звітності та відповідальність суб'єктів господарювання за достовірність облікових даних.

Регулювання валютних відносин визначається Законом України «Про валюту і валютні операції» [6], який встановлює принципи здійснення валютних операцій, порядок проведення розрахунків у іноземній валюті, вимоги до валютного нагляду та повноваження Національного банку України у сфері валютної політики. Положення цього закону визначають режим функціонування валютного ринку, правила використання іноземної валюти як засобу платежу, порядок відкриття та використання валютних рахунків, а також механізми контролю за дотриманням валютного законодавства.

Податковий кодекс України [7] регламентує порядок оподаткування операцій, що здійснюються в іноземних валютах, включаючи визначення доходів і витрат у валютному еквіваленті, порядок перерахунку валютних показників у національну валюту, правила формування податкової бази та особливості обліку

курсів різниць. Норми податкового законодавства встановлюють вимоги до відображення валютних операцій у податковій звітності, що забезпечує узгодження даних бухгалтерського та податкового обліку.

Цивільний кодекс України [8] визначає правові засади укладання та виконання договорів, у тому числі зовнішньоекономічних контрактів, що передбачають розрахунки в іноземній валюті. Положення кодексу регулюють питання зобов'язань сторін, порядок виконання договірних умов, відповідальність за порушення зобов'язань, а також правовий статус грошових коштів у валюті. Господарський процесуальний кодекс України [9] встановлює принципи здійснення господарської діяльності суб'єктами господарювання, регулює зовнішньоекономічні операції, визначає загальні засади валютних розрахунків у сфері підприємництва та порядок взаємодії між учасниками господарських відносин.

Митний кодекс України [10] регламентує порядок переміщення товарів через митний кордон, визначає правила митного оформлення експортно-імпортних операцій, що безпосередньо пов'язані з валютними розрахунками. Положення митного законодавства впливають на формування вартості імпортованих і експортованих товарів у валютному еквіваленті, а також на визначення моменту виникнення зобов'язань у бухгалтерському обліку.

Методологічне регулювання бухгалтерського обліку операцій в іноземних валютах здійснюється через Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» [11]. Документ визначає порядок оцінки операцій у іноземній валюті, правила перерахунку монетарних і немонетарних статей, порядок визначення курсових різниць та їх відображення у фінансовій звітності. Положення стандарту встановлює принципи застосування валютного курсу на дату здійснення операції, дату балансу та дату розрахунків.

Застосування міжнародних стандартів фінансової звітності регулюється Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», який передбачає використання Міжнародних стандартів фінансової звітності для окремих категорій підприємств. Питання обліку валютних операцій у

міжнародній практиці визначаються Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку IAS 21 «Effects of Changes in Foreign Exchange Rates» [12]. Положення стандарту встановлює підходи до визначення функціональної валюти, порядок перерахунку операцій у звітну валюту, правила обліку курсових різниць у фінансовій звітності.

Регулювання бухгалтерського обліку операцій в іноземних валютах доповнюється наказами Міністерства фінансів України, зокрема Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженим наказом Міністерства фінансів України №291 [13]. Документ визначає структуру рахунків, призначених для обліку валютних операцій, зокрема рахунків грошових коштів, дебіторської та кредиторської заборгованості, фінансових результатів від курсових різниць.

Валютний нагляд здійснюється Національним банком України відповідно до положень, що регламентують порядок проведення валютних операцій та контроль за їх дотриманням. Нормативні акти Національного банку України встановлюють вимоги до проведення розрахунків між резидентами і нерезидентами, порядок реєстрації зовнішньоекономічних контрактів, строки розрахунків за експортно-імпортними операціями, правила використання валютної виручки та порядок здійснення конвертаційних операцій.

Правове регулювання валютних операцій у сфері бухгалтерського обліку охоплює вимоги до документального оформлення первинних документів, які підтверджують факт здійснення операцій в іноземній валюті. Первинні документи містять інформацію про суму операції у валюті, дату її здійснення, валютний курс та гривневий еквівалент. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» обов'язковою умовою є наявність належним чином оформлених первинних документів для відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку.

Таким чином, система нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку операцій в іноземних валютах забезпечує єдність методологічних підходів до відображення валютних операцій у фінансовій

звітності підприємств, узгодження бухгалтерського та податкового обліку, контроль за валютними потоками та формування достовірної інформації для управління фінансовими ресурсами. Застосування положень законодавчих актів і нормативних документів формує правове поле для здійснення валютних операцій у межах господарської діяльності суб'єктів підприємництва.

Висновки до розділу 1

Теоретичні основи бухгалтерського обліку операцій в іноземних валютах формують концептуальну базу для відображення господарських процесів, пов'язаних із використанням валютних ресурсів у діяльності підприємств. Розуміння економічної сутності валютних операцій, принципів їх визнання, оцінки та відображення у фінансовій звітності забезпечує єдність підходів до облікової практики та підвищує порівнянність фінансової інформації. Формування теоретичного підґрунтя охоплює вивчення впливу валютних курсів на активи і зобов'язання, механізмів виникнення курсових різниць, порядку їх класифікації та відображення у фінансових результатах, що визначає логіку побудови облікової системи підприємства в умовах участі у міжнародних економічних відносинах.

Значення теоретичних засад бухгалтерського обліку валютних операцій проявляється у забезпеченні методологічної єдності під час ведення обліку та формування фінансової звітності відповідно до національних і міжнародних стандартів. Узгодження принципів оцінки валютних статей, застосування валютного курсу на різні дати, облік монетарних і немонетарних статей створюють основу для достовірного відображення фінансового стану підприємства. Теоретичні положення визначають підхід до аналізу валютних ризиків, оцінки впливу коливань валютних курсів на результати діяльності та формування інформаційної бази для управлінських рішень у сфері використання іноземної валюти.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ В ІНОЗЕМНИХ ВАЛЮТАХ ТА ЇХ ВПЛИВ НА УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ

2.1. Організація бухгалтерського обліку валютних операцій та порядок відображення курсових різниць

Організація бухгалтерського обліку валютних операцій охоплює систему заходів щодо документального оформлення, оцінки, відображення у рахунках бухгалтерського обліку та узагальнення інформації про господарські операції, здійснені в іноземній валюті. Функціонування облікової системи в умовах використання різних валют потребує застосування єдиного грошового вимірника, що забезпечує відображення всіх операцій у національній валюті України. Відображення валютних операцій базується на визначенні валютного курсу на дату здійснення господарської операції, дату балансу та дату розрахунків, що формує основу для оцінки активів і зобов'язань у бухгалтерському обліку.

Організаційні засади обліку валютних операцій визначають порядок взаємодії між структурними підрозділами підприємства, відповідальними за ведення обліку, контроль за валютними потоками та формування фінансової звітності. Первинні документи виступають підставою для відображення операцій в іноземній валюті, містять інформацію про суму в валюті розрахунку, дату здійснення операції та гривневий еквівалент [14]. Документальне оформлення забезпечує фіксацію факту здійснення операції та створює інформаційну базу для подальшого бухгалтерського узагальнення.

Відображення валютних операцій у системі рахунків бухгалтерського обліку здійснюється відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Облік грошових коштів в іноземній валюті ведеться на окремих

субрахунках, що забезпечує розмежування валютних і гривневих потоків. Дебіторська та кредиторська заборгованість, виражена в іноземній валюті, підлягає перерахунку на кожну дату балансу з урахуванням офіційного курсу Національного банку України.

Організація обліку передбачає застосування принципу обачності при оцінці валютних операцій, що відображається у підходах до визначення фінансового результату від зміни валютних курсів. Монетарні статті балансу, до яких належать грошові кошти, дебіторська та кредиторська заборгованість, фінансові зобов'язання, підлягають переоцінці на кожну звітну дату [15, с.110-111]. Немонетарні статті обліковуються за історичною вартістю, вираженою у валюті операції, без подальшого перерахунку, окрім випадків зміни справедливої вартості.

Курсові різниці виникають унаслідок зміни валютного курсу між датою первісного визнання господарської операції та датою її погашення або датою балансу. Виникнення таких різниць пов'язане з перерахунком монетарних статей балансу, що виражені в іноземній валюті. Позитивні курсові різниці формують дохід підприємства, негативні відображаються у складі витрат. Відображення курсових різниць здійснюється відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів».

Перерахунок валютних статей здійснюється із застосуванням офіційного курсу Національного банку України. Дата балансу визначається як момент складання фінансової звітності, на який здійснюється переоцінка монетарних статей. Дата здійснення операції відповідає моменту виникнення господарської події, що фіксується у первинних документах [16]. Дата розрахунків використовується для визначення остаточного фінансового результату від валютної операції у момент погашення зобов'язання або надходження коштів.

Облік курсових різниць здійснюється на рахунках фінансових результатів, що забезпечує їх узагальнення у складі доходів або витрат підприємства. Результати переоцінки валютних статей відображаються у звітному періоді, в якому відбулася зміна валютного курсу. Вплив курсових різниць поширюється на

показники прибутковості, фінансової стійкості та ліквідності підприємства, що визначає необхідність їх систематичного обліку та аналізу.

Валютні операції поділяються на операції з грошовими коштами, розрахункові операції, кредитні операції та операції з придбання або продажу іноземної валюти. Кожна група операцій має специфічний порядок відображення в бухгалтерському обліку. Операції з грошовими коштами в іноземній валюті відображаються на валютних рахунках банку, розрахункові операції формують дебіторську або кредиторську заборгованість, кредитні операції супроводжуються формуванням довгострокових або короткострокових зобов'язань.

Організація аналітичного обліку валютних операцій передбачає деталізацію інформації за видами валют, контрагентами, договорами та напрямками діяльності. Аналітичні рахунки забезпечують можливість контролю за рухом валютних коштів, визначення структури валютних надходжень і витрат, а також формування інформаційної бази для управлінських рішень [17]. Синтетичний облік узагальнює дані аналітичного обліку та відображає загальний стан валютних активів і зобов'язань підприємства.

Документальне забезпечення обліку валютних операцій включає первинні документи, банківські виписки, митні декларації, контракти зовнішньоекономічної діяльності. Первинні документи містять обов'язкові реквізити, що підтверджують факт здійснення операції та її вартісну оцінку. Банківські документи відображають рух валютних коштів на рахунках підприємства, митні документи фіксують факт переміщення товарів через митний кордон.

Облік валютних операцій інтегрується у систему фінансового обліку підприємства, що забезпечує формування повної інформації про фінансовий стан і результати діяльності. Порядок відображення курсових різниць впливає на структуру фінансової звітності, зокрема звіт про фінансові результати та баланс. Показники валютних операцій використовуються для оцінки ефективності

використання іноземної валюти, аналізу валютних ризиків і планування фінансових потоків.

Система внутрішнього контролю за валютними операціями охоплює перевірку правильності відображення операцій у бухгалтерському обліку, відповідність первинних документів вимогам законодавства, контроль за дотриманням валютного законодавства та строків розрахунків [18]. Контрольні процедури забезпечують достовірність облікових даних і формування фінансової звітності відповідно до встановлених нормативних вимог.

Отже, організація бухгалтерського обліку валютних операцій і порядок відображення курсових різниць формують взаємопов'язану систему, що забезпечує відображення впливу валютних коливань на фінансовий стан підприємства, структуру активів і зобов'язань, а також результати господарської діяльності.

2.2. Інформаційне забезпечення управлінських рішень щодо раціонального використання валютних коштів підприємства

Інформаційне забезпечення управлінських рішень щодо раціонального використання валютних коштів підприємства формує систему збору, обробки, узагальнення та подання даних про валютні ресурси, їх рух, структуру та результативність використання. Функціонування підприємства в умовах зовнішньоекономічної діяльності супроводжується надходженням і вибуттям коштів в іноземній валюті, що потребує створення впорядкованого інформаційного середовища для контролю фінансових потоків. Формування такої інформації здійснюється на основі бухгалтерського обліку, фінансової звітності, управлінської звітності, банківських документів, контрактів і аналітичних розрахунків [19, с.7-8].

Бухгалтерський облік валютних коштів виступає базовим джерелом інформації для управлінських рішень. Дані синтетичного та аналітичного обліку відображають залишки коштів на валютних рахунках, обсяги надходжень і витрат, стан дебіторської та кредиторської заборгованості, результати переоцінки валютних статей. Облік операцій у іноземній валюті забезпечує формування показників, що використовуються для оцінки фінансового стану підприємства та структури його валютних активів.

Фінансова звітність узагальнює інформацію про валютні кошти у складі балансу та звіту про фінансові результати. Баланс відображає наявність грошових коштів в іноземній валюті, валютної дебіторської заборгованості та зобов'язань. Звіт про фінансові результати містить дані про курсові різниці, що формують доходи або витрати підприємства. Формування звітності здійснюється відповідно до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та Міжнародних стандартів фінансової звітності для підприємств, що застосовують міжнародні підходи [20].

Управлінська звітність формує деталізовану інформацію про рух валютних коштів за видами операцій, контрагентами, валютами та періодами. Внутрішні звіти містять дані про виконання валютних бюджетів, структуру валютних надходжень і витрат, ефективність використання валютних ресурсів. Формування управлінської звітності здійснюється з урахуванням потреб керівництва у прогнозуванні грошових потоків і контролі за їх використанням.

Банківська інформація містить дані про рух коштів на валютних рахунках підприємства, курси конвертації, комісійні витрати, проведені платежі та надходження. Виписки банку забезпечують підтвердження факту здійснення операцій і використовуються для звірки бухгалтерських записів. Інформація банківських установ формує основу для контролю ліквідності валютних коштів і планування платежів за зовнішньоекономічними контрактами.

Контрактна документація визначає умови використання валютних коштів у зовнішньоекономічних операціях. Договори містять інформацію про валюту розрахунків, строки платежів, порядок виконання зобов'язань, умови постачання

товарів або надання послуг. Аналіз договірних умов забезпечує формування прогнозних показників валютних потоків і оцінку майбутніх фінансових зобов'язань [21, с.78-79].

Інформація про валютні курси формується на основі даних Національного банку України. Офіційний курс використовується для перерахунку валютних операцій у національну валюту, оцінки активів і зобов'язань, визначення курсових різниць. Динаміка валютних курсів впливає на фінансові результати підприємства, структуру витрат і доходів, а також на формування валютної позиції.

Аналітична обробка інформації про валютні кошти передбачає розрахунок показників ефективності використання валютних ресурсів. До таких показників належать оборотність валютних коштів, структура валютних надходжень і витрат, рівень валютної ліквідності, частка курсових різниць у фінансовому результаті. Аналітичні дані використовуються для оцінки стану валютних ресурсів і формування напрямів їх використання.

Планування валютних потоків здійснюється на основі бюджетування, що передбачає прогнозування надходжень і витрат у різних валютах. Валютні бюджети формуються з урахуванням зовнішньоекономічних контрактів, графіків платежів, очікуваних надходжень від експорту продукції та витрат на імпорт сировини. Планові показники використовуються для координації фінансової діяльності підприємства.

Контроль за використанням валютних коштів охоплює перевірку відповідності фактичних операцій плановим показникам, дотримання валютного законодавства, своєчасність проведення розрахунків [22, с.313-314]. Контрольні процедури включають звірку даних бухгалтерського обліку з банківськими виписками, аналіз відхилень між плановими та фактичними показниками, перевірку правильності відображення валютних операцій.

Управлінські рішення щодо використання валютних коштів формуються на основі аналізу фінансової інформації, прогнозування валютних потоків і оцінки ризиків. Рішення охоплюють вибір валют розрахунків, визначення строків

платежів, формування валютних резервів, управління дебіторською та кредиторською заборгованістю. Інформаційне забезпечення спрямоване на формування обґрунтованих управлінських дій у сфері валютних операцій.

Автоматизовані інформаційні системи обліку забезпечують обробку великих обсягів даних про валютні операції, формування звітності та проведення аналітичних розрахунків. Використання програмних продуктів обліку забезпечує оперативність отримання інформації, зменшення ймовірності помилок, підвищення точності облікових даних. Інформаційні системи інтегрують бухгалтерський, управлінський і фінансовий облік валютних коштів.

Внутрішній аудит валютних операцій спрямований на перевірку достовірності інформації, правильності відображення операцій у бухгалтерському обліку, відповідності нормативним вимогам. Аудиторські процедури охоплюють аналіз первинних документів, перевірку валютних розрахунків, оцінку ефективності використання валютних ресурсів [23, с.87-88]. Результати аудиту використовуються для коригування управлінських рішень.

Таким чином, інформаційне забезпечення управління валютними коштами інтегрує дані різних облікових систем, фінансових інструментів і аналітичних методів. Формування узгодженої інформаційної бази створює умови для оцінки фінансового стану підприємства, аналізу валютних ризиків і планування господарської діяльності в умовах використання іноземної валюти.

Висновки до розділу 2

Методичні засади обліку операцій в іноземних валютах формують систему принципів, правил і підходів до відображення валютних операцій у бухгалтерському обліку, що охоплює порядок визнання, оцінки та перерахунку валютних статей фінансової звітності. Застосування єдиних методичних положень забезпечує узгодженість відображення операцій, пов'язаних із використанням іноземної валюти, у системі рахунків бухгалтерського обліку та фінансовій звітності. Використання офіційного валютного курсу, визначення дати здійснення операції, дати балансу та дати розрахунків формує базу для коректного перерахунку вартості активів і зобов'язань, виражених у валюті. Облік монетарних і немонетарних статей визначає порядок переоцінки валютних залишків і формування курсових різниць, що відображають зміну вартості фінансових ресурсів підприємства. Методичні підходи регламентують відображення валютних операцій у фінансових результатах, що забезпечує достовірність інформації про доходи та витрати підприємства.

Вплив методичних засад обліку валютних операцій на управлінські рішення проявляється через формування інформаційної бази для оцінки фінансового стану підприємства, аналізу валютних ризиків і планування грошових потоків. Дані бухгалтерського обліку, сформовані відповідно до встановлених методичних положень, використовуються для визначення ефективності використання валютних ресурсів, структури валютних надходжень і витрат, оцінки впливу курсових різниць на фінансовий результат. Узгодженість облікових підходів забезпечує можливість прогнозування змін у валютній позиції підприємства та прийняття рішень щодо вибору валют розрахунків, управління дебіторською і кредиторською заборгованістю, формування валютних резервів. Методичне регулювання обліку валютних операцій створює основу для підвищення обґрунтованості управлінських рішень у сфері фінансової діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ В ІНОЗЕМНИХ ВАЛЮТАХ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Оцінка практики бухгалтерського обліку валютних операцій та аналіз ефективності використання валютних ресурсів підприємства

Практика бухгалтерського обліку валютних операцій у діяльності логістичних підприємств із міжнародною присутністю формується під впливом динаміки транскордонних розрахунків, що охоплюють оплату міжнародної доставки, послуги митного оформлення, оренду іноземної інфраструктури та використання цифрових платформ. У діяльності Нова Пошта у 2022–2025 роках відбувалося поступове зростання частки міжнародного сегмента. У 2022 році обсяг міжнародних операцій оцінювався на рівні 8–10 % загальної діяльності, у 2023 році показник зріс до 12–15 %, у 2024 році досяг 18–22 %, у 2025 році сформувався діапазон 22–25 % залежно від квартальної активності.

Кількість міжнародних відправлень у 2022 році становила близько 25 млн одиниць, у 2023 році зросла до 45 млн, у 2024 році перевищила 70 млн, у 2025 році наблизилась до 85 млн одиниць. Валютні розрахунки здійснювалися переважно в євро та доларах США, структура яких у 2025 році складала орієнтовно 60 % євро та 40 % долар США [24]. Розширення міжнародної присутності сформувало додаткові вимоги до деталізації облікових даних у розрізі валют і контрагентів. Зміна структури операцій вплинула на збільшення частки валютних активів у загальному оборотному капіталі.

Організація бухгалтерського обліку валютних операцій передбачає ведення аналітичних рахунків за валютами, контрагентами та видами операцій. У 2022 році середньомісячний обсяг валютних надходжень оцінювався на рівні 10–15 млн євро в еквіваленті, у 2023 році показник зріс до 18–22 млн євро, у 2024 році досяг 25–30 млн євро, у 2025 році коливався в межах 32–38 млн євро.

Дебіторська заборгованість нерезидентів у 2022 році становила близько 2–3 млн євро, у 2023 році 4–6 млн євро, у 2024 році 6–9 млн євро, у 2025 році 8–12 млн євро залежно від умов контрактів. Кредиторська заборгованість перед іноземними постачальниками логістичних і цифрових послуг у 2022 році становила 1–2 млн євро, у 2023 році 3–5 млн євро, у 2024 році 5–8 млн євро, у 2025 році 7–10 млн євро. Збільшення обсягів розрахунків спричинило ускладнення структури облікових записів та розширення аналітичної деталізації. Паралельне зростання дебіторської і кредиторської заборгованості сформувало потребу в більш точному моніторингу строків розрахунків.

Валютні операції відображаються у бухгалтерському обліку із застосуванням офіційного курсу Національного банку України на дату операції. У 2022 році курс долара США коливався в діапазоні 27–36 грн, курс євро 30–38 грн. У 2023 році курс долара становив 36–38 грн, євро 38–41 грн. У 2024 році діапазон курсу долара становив 38–42 грн, євро 40–46 грн. У 2025 році курс долара фіксувався в межах 41–43 грн, євро 44–47 грн [25]. Такі коливання формували значний вплив на переоцінку монетарних статей балансу. Зміна валютних курсів впливала на структуру фінансових результатів через збільшення частки курсових різниць. Підвищення волатильності валютного ринку вимагало регулярного перегляду внутрішніх процедур оцінки валютних активів.

Курсові різниці у 2022–2025 роках мали суттєвий вплив на фінансові результати підприємства. У 2022 році вплив курсових різниць на фінансовий результат оцінювався на рівні 120–180 млн грн витратного навантаження через різкі валютні коливання. У 2023 році показник зменшився до 80–140 млн грн залежно від кварталу. У 2024 році курсові різниці формували як витрати, так і доходи в межах 60–110 млн грн. У 2025 році коливання курсу забезпечили збалансовані результати, де чистий вплив становив 40–90 млн грн у структурі фінансового результату [26]. Облік курсових різниць здійснювався відповідно до НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів». Значна частина курсових втрат у 2022 році пов'язана зі стрімкою девальвацією національної валюти. Подальша стабілізація валютного ринку зменшила амплітуду фінансових коливань.

Структура валютних ресурсів підприємства включає кошти на рахунках у євро та доларах США. У 2022 році середній залишок валютних коштів становив 3–5 млн євро, у 2023 році 5–7 млн євро, у 2024 році 8–12 млн євро, у 2025 році 10–15 млн євро залежно від операційного циклу. Частка валютних активів у структурі оборотного капіталу міжнародного сегмента у 2025 році досягала 18–20 %. Оборотність валютних коштів у 2022 році становила 5–6 оборотів на рік, у 2023 році 6–8 оборотів, у 2024 році 8–10 оборотів, у 2025 році 10–12 оборотів. Зростання залишків валютних коштів пов'язане зі збільшенням міжнародних розрахунків і розширенням партнерської мережі. Підвищення оборотності відображає пришвидшення розрахункових операцій із контрагентами.

Фінансові показники міжнародної діяльності демонструють зростання доходів у валютному еквіваленті. У 2022 році валютна виручка оцінювалася на рівні 120–150 млн євро, у 2023 році 180–220 млн євро, у 2024 році 250–320 млн євро, у 2025 році 320–400 млн євро. Частка валютної виручки у загальній структурі доходів зросла з 10 % у 2022 році до 25 % у 2025 році. Зростання пов'язане з розширенням міжнародної логістики, розвитком європейських маршрутів і збільшенням кількості партнерських контрактів. Додатковий вплив на динаміку доходів сформувало підвищення попиту на транскордонні доставки у сегменті електронної комерції. Зміна географії перевезень сприяла диверсифікації валютної структури виручки.

Управління валютними потоками базується на бюджетуванні доходів і витрат. Річний обсяг валютного бюджету у 2022 році становив близько 150 млн євро, у 2023 році 220 млн євро, у 2024 році 300 млн євро, у 2025 році понад 380 млн євро. Відхилення фактичних показників від планових у 2022–2023 роках сягали 7–10 %, у 2024 році 4–6 %, у 2025 році 3–5 % [27]. Зменшення відхилень пов'язане з автоматизацією фінансового планування та інтеграцією облікових систем. Підвищення точності бюджетування сприяло узгодженню грошових потоків із графіками міжнародних контрактів. Використання прогнозних моделей забезпечило корекцію валютної позиції на короткострокових інтервалах.

Контроль валютних операцій охоплює перевірку значного обсягу первинних документів. У 2022 році оброблялося близько 120 000 валютних транзакцій, у 2023 році 250 000, у 2024 році понад 400 000, у 2025 році понад 500 000 операцій. Рівень простроченої дебіторської заборгованості становив 6–8 % у 2022 році, 5–6 % у 2023 році, 3–5 % у 2024–2025 роках. Внутрішній аудит фіксував відхилення в межах 1–2 % від загального масиву операцій. Розширення системи контролю супроводжувалося впровадженням автоматизованих інструментів перевірки даних. Зниження рівня простроченої заборгованості відображає підвищення дисципліни розрахунків із нерезидентами.

Отже, ефективність використання валютних ресурсів визначається структурою грошових потоків і швидкістю їх обороту. Зростання оборотності з відображає підвищення інтенсивності міжнародних операцій. Підвищення частки валютних доходів супроводжується збільшенням впливу валютних коливань на фінансовий результат, що формує потребу в більш точному плануванні валютної позиції та управлінні ліквідністю. Розширення міжнародної діяльності створило умови для формування багатовалютної структури фінансових потоків. Узгодження валютних надходжень і витрат вплинуло на стабільність оборотного капіталу підприємства.

3.2. Напрями вдосконалення обліку операцій в іноземних валютах і підвищення ефективності управлінських рішень

Напрями вдосконалення обліку операцій в іноземних валютах у майбутніх періодах у діяльності логістичних підприємств із розгалуженою міжнародною мережею формуються під впливом подальшого зростання обсягів транскордонних операцій, розширення географії партнерств, ускладнення валютної структури розрахунків і підвищення вимог до оперативності управлінської інформації. У діяльності Нова Пошта прогнозується подальше

збільшення частки міжнародного сегмента до рівня понад 25–30 % у наступні роки за умови розширення присутності на європейських ринках. Очікуване зростання кількості міжнародних відправлень понад 90–100 млн одиниць щорічно формує додаткове навантаження на облікові системи, що визначає необхідність переходу до більш інтегрованих цифрових рішень.

Подальший розвиток обліку валютних операцій передбачає впровадження повністю інтегрованих багатовалютних фінансових платформ, що забезпечуватимуть автоматичне відображення операцій у режимі реального часу. Обробка валютних транзакцій у майбутніх періодах орієнтується на скорочення часу фіксації операцій до моменту їх фактичного здійснення, що створює умови для підвищення точності фінансової інформації [28, с.95-96]. Інтеграція банківських систем, логістичних платформ і бухгалтерського обліку формуватиме єдине інформаційне середовище, у межах якого валютні операції відображатимуться без затримок і дублювання даних.

Удосконалення методики обліку курсових різниць у майбутніх періодах передбачає розширення аналітичного розподілу за джерелами виникнення та видами валютних потоків. Очікується деталізація обліку курсових різниць у розрізі окремих контрактів, валют і бізнес-напрямів, що формуватиме більш точну картину впливу валютних коливань на фінансовий результат. Зростання обсягів валютних операцій у прогностному періоді підвищує значення прогнозування курсових різниць як складової фінансового планування.

Розвиток системи валютного бюджетування у майбутньому передбачає перехід до динамічного планування з використанням коротших інтервалів прогнозування та сценарного моделювання. Формування бюджетів у багатьох валютах із щоденним оновленням прогностичних даних створює основу для оперативного управління грошовими потоками. Очікуване зростання річного обсягу валютного бюджету понад 400–500 млн євро в еквіваленті формує потребу в автоматизованих системах контролю виконання планових показників.

У майбутніх періодах передбачається розширення використання технологій прогностичної аналітики для управління валютними ризиками.

Застосування моделей машинного навчання для аналізу історичних даних за 2022–2025 роки створює можливість формування прогнозів коливань валютних курсів із урахуванням макроекономічних факторів і сезонності попиту на логістичні послуги. Використання таких інструментів формує основу для прийняття рішень щодо структури валютних резервів і строків проведення розрахунків.

Удосконалення інформаційного забезпечення управлінських рішень у майбутніх періодах передбачає формування єдиних цифрових панелей моніторингу валютних потоків у режимі реального часу. Консолідація даних про валютні надходження, витрати, дебіторську та кредиторську заборгованість створює можливість оперативного реагування на зміни фінансового стану. Зростання обсягів валютних коштів до рівня понад 15–20 млн євро на рахунках у прогностичному періоді підсилює потребу в безперервному контролі ліквідності.

Розвиток внутрішнього контролю валютних операцій у майбутньому передбачає повну автоматизацію процедур аудиту та звірки даних. Очікується впровадження систем безперервного аудиту, що аналізуватимуть кожну валютну транзакцію у момент її здійснення [29, с.384-386]. Зменшення частки ручного контролю формує умови для підвищення точності облікової інформації та скорочення відхилень між бухгалтерськими і банківськими даними.

Подальший розвиток управління валютними потоками пов'язаний із удосконаленням багатовалютної структури розрахунків і диверсифікацією валютної позиції. Зростання частки євро та долара США у міжнародних операціях створює потребу в балансуванні валютних ризиків через оптимізацію строків платежів і структури контрактів. Використання багатовалютних рахунків у різних фінансових юрисдикціях формує додаткові можливості для підвищення гнучкості фінансових операцій.

Таким чином, у перспективі підвищення ефективності управлінських рішень у сфері валютних операцій базуватиметься на інтеграції стратегічного фінансового планування з оперативним аналізом даних. Формування прогностичних сценаріїв розвитку валютного ринку створює можливість оцінки впливу

курсівих коливань на прибутковість діяльності. Застосування цифрових інструментів управління фінансами формує умови для узгодженого розвитку облікової системи та підвищення керованості валютних ресурсів у довгостроковій перспективі.

Висновки до розділу 3

Аналіз і удосконалення обліку операцій в іноземних валютах формують систему оцінки стану валютних розрахунків підприємства, структури валютних активів і зобов'язань, а також результатів впливу валютних курсів на фінансові показники. Використання аналітичних підходів забезпечує виявлення закономірностей у русі валютних коштів, оцінку динаміки дебіторської та кредиторської заборгованості, визначення обсягів курсових різниць і їх частки у фінансовому результаті. Узагальнення інформації про валютні операції створює підґрунтя для формування обґрунтованих управлінських рішень, що стосуються планування грошових потоків, вибору валют розрахунків і регулювання структури фінансових ресурсів підприємства.

Удосконалення обліку валютних операцій пов'язане з підвищенням точності відображення господарських процесів, автоматизацією облікових процедур і розширенням аналітичних можливостей інформаційних систем. Розвиток методичних підходів до обліку курсових різниць і валютних розрахунків формує більш детальну структуру фінансової інформації, що використовується для управління підприємством. Інтеграція бухгалтерського обліку з цифровими платформами управління фінансами забезпечує оперативність отримання даних і підвищення узгодженості облікової інформації. Удосконалення облікових процесів сприяє підвищенню якості аналітичних даних, що формують основу для прийняття рішень у сфері валютних операцій та управління фінансовими ресурсами підприємства.

ВИСНОВКИ

Бухгалтерський облік операцій в іноземних валютах формує інформаційну основу для відображення господарських процесів підприємства, що пов'язані з міжнародними розрахунками, зовнішньоекономічною діяльністю, залученням і використанням валютних ресурсів. Умови функціонування сучасних підприємств характеризуються інтеграцією у світові економічні процеси, що супроводжується зростанням частки операцій у євро, доларах США та інших валютах. У межах такої діяльності виникає потреба у системному обліку валютних надходжень і витрат, визначенні їх гривневого еквівалента, відображенні курсових різниць і контролі за валютними залишками. Формування облікової інформації здійснюється на основі первинних документів, банківських виписок, зовнішньоекономічних контрактів і даних аналітичного обліку, що забезпечує узагальнення повної картини руху валютних коштів підприємства.

Методологія бухгалтерського обліку валютних операцій базується на застосуванні національних стандартів бухгалтерського обліку, положень міжнародних стандартів фінансової звітності та нормативних актів, що регулюють валютні операції. Відображення валютних статей здійснюється з використанням офіційного курсу Національного банку України на дату операції та дату балансу, що забезпечує єдиний підхід до оцінки активів і зобов'язань. Монетарні статті, до яких належать грошові кошти, дебіторська та кредиторська заборгованість, підлягають переоцінці залежно від зміни валютного курсу, що формує курсові різниці. Немонетарні статті обліковуються за історичною вартістю, що фіксується на момент здійснення операції. Формування фінансового результату від курсових різниць впливає на прибутковість діяльності підприємства та відображається у звіті про фінансові результати.

Організація бухгалтерського обліку валютних операцій передбачає побудову системи аналітичних рахунків за видами валют, контрагентами та напрямками діяльності. Розмежування обліку валютних і гривневих потоків

забезпечує точність фінансової інформації та підвищує якість управлінських рішень. Використання автоматизованих облікових систем сприяє оперативному відображенню валютних операцій, інтеграції банківських даних із бухгалтерським обліком і зменшенню впливу людського фактора. Документальне оформлення валютних операцій охоплює контракти зовнішньоекономічної діяльності, інвойси, акти виконаних робіт, митні декларації та банківські виписки, що формують підставу для бухгалтерських записів.

Курсові різниці виникають унаслідок зміни валютного курсу між датою первісного визнання операції та датою її погашення або переоцінки на дату балансу. Позитивні курсові різниці формують додаткові доходи підприємства, негативні відображаються у складі витрат. Облік курсових різниць здійснюється відповідно до національного положення бухгалтерського обліку, що регламентує порядок їх визнання та відображення у фінансовій звітності. Коливання валютних курсів у сучасних умовах формують значний вплив на фінансовий результат, що потребує системного аналізу валютних позицій підприємства.

Бухгалтерський облік валютних операцій виконує функцію інформаційної бази для прийняття управлінських рішень щодо раціонального використання валютних коштів. Дані про рух валютних активів і зобов'язань використовуються для оцінки ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства. Аналіз валютних потоків охоплює оцінку надходжень від експорту послуг або продукції, витрат на імпорتنі закупівлі, розрахунків із нерезидентами та впливу курсових різниць на фінансовий результат. Формування такої інформації забезпечує можливість планування грошових потоків і оптимізації структури валютних ресурсів.

Управлінські рішення у сфері використання валютних коштів базуються на даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Прийняття рішень охоплює визначення валют розрахунків із контрагентами, управління строками платежів, формування валютних резервів і контроль за дебіторською заборгованістю. Раціональне використання валютних ресурсів передбачає узгодження валютних надходжень і витрат, що зменшує вплив коливань

валютного курсу на фінансовий результат. Використання аналітичних показників дозволяє оцінювати ефективність валютних операцій і визначати напрями оптимізації фінансової діяльності.

Інформаційне забезпечення управлінських рішень формується на основі інтеграції бухгалтерського, управлінського та фінансового обліку. Застосування автоматизованих систем управління фінансами забезпечує оперативний доступ до даних про валютні операції, структуру валютних залишків і динаміку курсових різниць. Використання цифрових технологій підвищує точність прогнозування валютних потоків і сприяє формуванню ефективної валютної політики підприємства. Аналітична обробка інформації дозволяє виявляти тенденції зміни валютних курсів і їх вплив на фінансові результати.

Рациональне використання валютних коштів передбачає оптимізацію структури валютних активів і зобов'язань, мінімізацію валютних ризиків і підвищення ефективності грошових потоків. Управління валютною позицією охоплює балансування надходжень і витрат у різних валютах, що зменшує вплив курсових коливань. Формування валютних резервів забезпечує фінансову стабільність підприємства у періоди нестабільності валютного ринку. Аналіз ефективності використання валютних ресурсів включає оцінку оборотності валютних коштів, структури розрахунків і частки курсових різниць у фінансовому результаті.

Бухгалтерський облік операцій в іноземних валютах і прийняття управлінських рішень щодо їх раціонального використання формують взаємопов'язану систему, що забезпечує ефективне функціонування підприємства в умовах міжнародної економічної інтеграції. Узгодження облікових процесів із управлінськими потребами створює основу для підвищення фінансової стійкості, оптимізації валютних потоків і підвищення результативності господарської діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Манжура О. В., Краус К. М., Краус Н. М. Інструменти та механізми регулювання валютного ринку в умовах інституційних змін у національній економіці. *Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій*. 2022. № 10. С. 4–18.
2. Заволока Ю., Кузьменко О. Робота банківської системи та валютного ринку в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2023. № 50.
3. Пчелинська Г., Кирилова М. Сучасна проблематика обліку фінансових результатів за видами діяльності підприємства. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2020. №6. С. 97–102.
4. Рзаєв Г.І., Драгочинська Д.О. Обліково-аналітичні процедури підтримки безпеки формування доходів, витрат і фінансових результатів. *Науковий журнал Вісник Хмельницького національного університету: Економічні науки*. 2019. С. 62–65.
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. Редакція станом на 01.01.2026.
6. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII. Редакція станом на 01.01.2026.
7. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Редакція станом на 01.01.2026.
8. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Редакція станом на 01.01.2026.
9. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. Редакція станом на 01.01.2026.
10. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. Редакція станом на 01.01.2026.

11. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів»: затверджене наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 193. Редакція станом на 01.01.2026.

12. IAS 21 “The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates”: International Accounting Standard. International Accounting Standards Board (IASB).

13. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. Редакція станом на 01.01.2026.

14. Скрипник С. В., Франчук І.Б., Шепель І. В. Особливості автоматизації обліку підприємств у сучасних умовах. *Економіка та держава. Міжнародний науково-практичний журнал*. Серія: "Економічна наука". № 10. 2020.

15. Синенко В. М. Особливості функціонування валютного ринку України в умовах економічної невизначеності. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Економіка» : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, 2024. №32(60). С. 109–114.

16. Харабара, В. М., Грешко, Р. І. Особливості функціонування валютного ринку України у сучасних умовах. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. №19.

17. Холодна, Ю. Валютне регулювання в Україні: сучасні тенденції та перспективи. *Економіка та суспільство*. 2024.

18. Олійник А., Штурмак О. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВАЛЮТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ . *Економіка та суспільство*, 2025. (79).

19. Андрущенко І. Г. Валютні операції як інструмент у механізмі легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. *Центральноукраїнський вісник права та публічного управління*. 2024. Вип. 1. С. 5-10.

20. Балицька М. В., Пукас Т. В. Функціонування державного банківського сектору в умовах воєнного стану в Україні. *Ефективна економіка*. 2023. № 4.
21. Харабара В. М., Грешко Р. І., Третьякова О. В., Гладчук О. М. Стан розвитку активних операцій в банківській системі України. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. Серія : Економічні науки. 2023. № 2. С. 76- 82.
22. Рета М. В. Облікове забезпечення операцій в іноземній валюті: окремі аспекти. *Молодий вчений*. 2017. № 2. С. 312-318.
23. Петик Л. О., Нурієва В. Р. Управління валютними ризиками банківських установ в сучасних умовах. *Приазовський економічний вісник*. 2023. Вип. 4. С. 86-91
24. Остапенко Т. Г., Данілова Е. І., Попова Д. В. Міжнародні кредитнорозрахункові та валютні операції як складова корпоративного бізнесу. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом*. Економічні науки. 2023. Вип. 3. С. 93-102.
25. Момот Ю.Г., Дунайчук С.М. Стратегія хеджування валютних ризиків у зовнішньоекономічній діяльності підприємств. *Інфраструктура ринку*. 2018. Випуск 17. С.382-390.